

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY

7. évfolyam
2023. november 21.

KÓDSZÁM:

Figyelmesen olvasd végig a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Petőfi és Arany János barátságának margójára

„Üdvözlöm Önt! Ma olvastam Toldi-t...”

Ahogy azt már az iskolapadban is tanultuk, Petőfi Sándort és Arany Jánost rendkívül szoros barátság fűzte egymáshoz, életük számos ponton összefűződött. A kötelék olyannyira erős volt közöttük, hogy Petőfi és Szendrey Júlia gyermekük – Zoltán – keresztszüleinek Aranyékat kérték fel, sőt a forradalom és szabadságharc alatt – 1849 februárjában – Júlia és Zoltán Nagyszalontára került, itt tudta őket biztonságban a szolgálatát teljesítő férj és édesapa Petőfi.

De hol is kezdődött ez a bensőséges kapcsolat e két emblemikus költőnk között? Egészen pontosan 1847. február 4-én, amikor is Petőfi – a Toldi kéziratának olvasását követően – méltató gondolatokkal és egy erre az alkalomra írott versével köszöntötte Aranyt és az ő remekművét, a Toldit. Az eredeti kézírás másolatát Kéry Gyula közölte, most mi is megmutatjuk e bejegyzésben:

„Üdvözlöm Önt!

Ma olvastam Toldit, ma írtam e verset s még ma el is küldöm. Az Életképekben ki fog ugyan jönni, de én minél hamarabb akarom Önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem. Hiába, a népköltészet az igazi költészet. Legyünk rajta, hogy ezt tegyük uralkodóvá! Ha a nép uralkodni fog a költészetben, közel áll ahhoz, hogy a politikában is uralkodjék, s ez a század föladata, ezt kivívni célja minden nemes kebelnek, ki megsokalta már látni, mint martírkodnak milliók, hogy egy pár ezren henyékhessenek és élvezzenek. Égbe a népet, pokolba az arisztokrátiát!

Írjon Ön nekem, ha nem fogja restelni, írjon magáról, akármit, mindent, hány éves, nőtlen-e vagy házas, szőke-e vagy barna, magos-e vagy alacsony minden érdekelni fog. Isten Önnel, isten Önnel. Ab invisiss

őszinte barátja

Petőfi Sándor”

Petőfi és Arany mindannyiunk ismerőse. Költészetük a magyar ajkúak számára az anyanyelvet jelenti. Népszerű verseik fordulatai közszájon forognak. Számatalan bevett szóval, fordulattal, szállóigével gazdagítják szókincsünket.

Különös szerencse, hogy a magyar költészet e két klasszikusát szoros barátság fűzte össze. 1847 februárjától - a Toldi pályadíjának híretől - 1849 júliusáig, Petőfi haláláig. E két és fél esztendőben sűrűn váltottak levelet, s számos verset írtak egymáshoz, illetve egymás családtagjaihoz. A vers- és levélváltást Arany 1858-ban írt jegyzetei egészítik ki értékes adatokkal.

Levelezésük értékes dokumentum, épületes tanulság és élvezetes olvasmány az utókor számára. Értékes dokumentum, mert a sűrű levélváltás naplószerűen tudósít mindkét klasszikusunk életének eseményeiről egy olyan időszakban, mely történelmünk egyik legizgalmasabb korszakára esik: a reformkor utolsó évére, majd a forradalom és a szabadságharc felgyorsuló hónapjaira.

Művészek közt a vetélkedés oly természetes, mint a *Toldiban* a kard és kopja bajnokai között. Petőfi szíve csak egy pillanatra szorul össze a pályadíjas mű hírére, melynek jutalmát a Kisfaludy Társaság húsz aranyról huszonötre emelte. Amikor értesül a költő életkoráról, megkönnyebbül. Az előny a jövőben behozható lesz: Petőfi 1847 elején éppen hogy csak átlépte huszonnegyedik évét, a nagykorúság küszöbét, Arany pedig már meglett férfi: harmincéves házasember. Petőfi megnyugvása kitörő lelkesedésbe csap át, amikor a Társaság és az Akadémia hivatalhelyiségeiben türelmetlenül elolvassa a hőskölteményt. A mű felülmúlhatatlannak tetszik, de írója nem ellenfél, hanem rokon lélek. Petőfi lelkesedését mindenekelőtt a *Toldi* szépsége kelti föl. Miután egyvégtében elolvassa a nagyszalontai rivális művét, tollat ragad, s az ismeretlen pályatársnak levelet ír. Nemcsak örvendező érzéseit és egyetértő gondolatait küldi el neki, hanem mindjárt a lelkét is: „Toldi írójához elküldöm lelkemet...” Így pecsételődik meg a két férfi barátsága, az évszázad két kiemelkedő alkotóművészeinek szövetsége.

„A magyar irodalom legszebb férfibarátsága kezdődik. Regény sem ábrázolt még úgy önfeláldozást, önzetlenséget, mint amilyen e két ember egymásnak s egymásról rótt írásában felénk árad. Levelezésük a világirodalomban a legtökéletesebb alkotás két férfi egymás iránt való vonzalmáról” - állapítja meg Illyés Gyula Petőfiről írott könyvében.

<https://mek.oszk.hu/06100/06126/html/ajpslev002.html>

<https://www.petofi200.hu/component/content/article/95-legenda-petofi-szuletesenek-korulmenyeirol/321-petofi-es-arany-janos-baratsaganak-margojara?Itemid=437>

utolsó letöltés ideje: 2023.11.10.

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Igaz vagy hamis az állítás? Írd az állítások után az I vagy H betűt! A hamis állításokat tedd igazgá az olvasottak alapján!

a) Petőfi és Arany barátságának kezdete nem ismert az utókor számára.

.....

b) Számos levelet váltottak egymással, ezenkívül pedig verseket is írtak egymásnak.

.....

c) A Kisfaludy Társaság 20 arannyal jutalmazta Arany Jánost a *Toldi* megírásáért.

.....

d) Petőfi Aranyak írt verse az *Életképek*ben jelent meg.

.....

e) Petőfi Sándor élete végéig riválisként tekintett Arany Jánosra.

.....

8

2. Válaszolj röviden (1 mondatban) az alábbi kérdésekre!

a) Mivel gazdagította a két költő szókincsünket?

.....

b) Miért értékes a levelezésük az utókor számára?

.....

c) Hány éves Petőfi, és hány éves Arany 1847-ben?

.....

d) Mi kelti fel elsődlegesen Petőfi lelkesedését?

.....

4	
---	--

3. Magyarázd meg a szövegből vett (kiemelt) kifejezéseket saját szavaiddal!

szövegből vett kifejezés	saját szavaimmal
„két emblematis költő”	
remekmű	
„ megett férfi ”	
„nem ellenfél, hanem rokon lélek ”	

4	
---	--

4. Írj 5 mondatos válaszlevelet Petőfi Sándornak Arany János nevében! Leveledben ügyelj a tartalmi és formai követelményekre!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7	
---	--

5. Petőfi a levelében hangot ad a népköltészet iránti elkötelezettségének. Miért tartja fontosnak a nép jelenlétét a költészetben? Válaszodat a szövegből vett idézetre támaszkodva saját szavaiddal fogalmazd meg 2 mondatban!

.....
.....
.....

2	
---	--

6. Húzd alá a szövegben azt a részt, mely arról tanúskodik, hogy történelmünk egyik legizgalmasabb időszakára esik a két költő levelezése!

1	
---	--

7. Miből következtethetünk arra, hogy Petőfi baráti hangnemben írja levelét Aranyak? Írj két bizonyítékot!

.....
.....

2	
---	--

8. Milyen módon érvényesülnek Petőfi levelében a kommunikáció tényezői? Töltsd ki az alábbi táblázatot!

a levél feladója	
a levél címzettje	
az üzenet tárgya	
csatorna	
kód	

5	
---	--

9. A szöveg alapján fejezd be a megkezdett állításokat!

a) A két költő között a kötelék olyannyira erős volt, hogy

.....
.....
.....

b) Petőfi megkönnyebbül, amikor értesül Arany életkoráról, mert

.....
.....
.....

c) Petőfi Júliát és Zoltánt Nagyszalontára küldte a szabadságharc alatt, hogy

.....
.....
.....

3	
---	--

10. Melyik két fontos emberi jellemvonást emeli ki Illyés Gyula a két költő levelezése kapcsán?

.....
.....
.....

2	
---	--

11. A levél műfajának számos tartalmi és formai követelménye van. Az idézett levélben nevezd meg kettőt!

.....
.....

2	
---	--

40	
----	--

Helyesírási és nyelvtani feladatok (40 pont)

1.Szótagolva írd le az alábbi mondatot!

Költészetük a magyar ajkúak számára az anyanyelvet jelenti.

.....
.....

6	
---	--

2.Bontsd szóelemekre az alábbi szavakat! (1=szótő, 2=képző, 3=jel, 4=rag)

fordulattal

lelkedésbe

olvasmány

barátsága

történelmünk

szolgálatát

6	
---	--

3. Nevezd meg pontosan az alábbi szavakban található mássalhangzótörvényeket!

lelkesedésbe:

ahhoz:

megmutatjuk:

biztonságban:

gondolatokkal:

barátságának:

6	
---	--

4. Helyesírási alapelvek

Álkoss párokat az alábbi szavakból aszerint, hogy melyik helyesírási alapelvhez tartoznak, majd írd be őket a táblázat megfelelő oszlopába!

pályatársak, állapítja, mindannyiunk, iránt, klasszikusunk, Kisfaludy, barátság, kiemelkedő

kiejtés elve	szóelemzés elve	hagyomány elve	egyszerűsítés elve

8	
---	--

5. Hangrend

Írd be az alábbi szavakat a táblázat megfelelő helyére aszerint, hogy milyen hangrendűek!

lélek, klasszikus, adat, szőke, költészet, korszak, egymás, dokumentum

mély hangrendű szavak	magas hangrendű szavak	vegyes hangrendű szavak

8	
---	--

6 Add meg az alábbi szavak ellentétes jelentésű és rokon értelmű megfelelőjét!

eredeti szó	ellentétes jelentésű alakja	rokon értelmű alakja
rivális		
értékes		
megkönnyebbül		

6

40

Összes pontszám:

80

Készítette: Rónai Adrienn